

Nilufar Mo'ydinova

nilufarmoydinova862@gmail.com

+99895 950-33-23

Nilufar Mo'ydinova O'zbekiston respublikasi

Farg'ona viloyati Qo'shtepa tumanida tug'ilgan.

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universitetini tamomlagan.

"Fair Print " Typography Service da Menejer bo'lib ishlaydi.

"Bekajon" va "Kenya Times" nashrlarida maqolalari chop etilgan.

Xalqaro sertifikatlar sohibasi

O'ZBEKISTON AYOL YOZUVCHILARI IJODIDA ZAMONAVIY JAMIYAT MUAMMOLARI

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston ayol yozuvchilarining ijodi, ularning asarlarida zamonaviy jamiyat muammolarining yoritilishi, ayollarning oilaviy va ijtimoiy hayotdagi o'rni, erkinlik va tenglik masalalarining badiiy talqini keng tahlil etiladi. Ayol ijodkorlarning adabiyotga olib kirgan yangi nigohi, ularning feministik ruhga yaqin qarashlari hamda zamonaviy yosh avlod yozuvchilarining adabiyotdagi izlanishlari ko'rsatib beriladi. Shuningdek, maqolada ayol yozuvchilar ijodining milliy adabiyot taraqqiyotidagi o'rni hamda ijtimoiy-ma'naviy ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: ayol yozuvchilar, zamonaviy jamiyat, oila, ijtimoiy tenglik, adabiyot, ayol ruhiyati, feministik qarash, milliy qadriyatlar.

KIRISH

Bugungi kunda O'zbekiston adabiy jarayonida ayol yozuvchilarning o'rni alohida ahamiyat kasb etmoqda. Tarixiy jarayonlarga nazar tashlaydigan bo'lsak, XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab ayol ijodkorlarning adabiyot sahnasiga dadil kirib kelishi kuzatildi. Ularning ijodi o'zbek adabiyotiga yangi ruh, nozik kuzatuvchanlik va ayolona nigoh olib kirdi. Erkak yozuvchilar ijodida ko'proq tarixiy qahramonlik, millat taqdiri, ijtimoiy-siyosiy mavzular ko'tarilgan bo'lsa, ayol yozuvchilar asarlarida inson qalbining ichki kechinmalari, ayollarning oilaviy va jamiyatdagi o'rni, shaxsiy erkinlik va tenglik masalalari yetakchi mavzuga aylandi.

Shuni alohida qayd etish kerakki, o'zbek ayol yozuvchilari nafaqat she'riyatda, balki nasrda ham muhim natijalar ko'rsatdilar. Ular yozgan asarlarda milliy qadriyatlar va zamonaviy jamiyat muammolari uyg'unlashgan holda talqin etilib, bugungi adabiy jarayonning yanada boyishiga xizmat qilmoqda.

Asosiy qism

Ayol yozuvchilar ijodida eng avvalo oila mavzusi muhim o'rin tutadi. Oila — millatning poydevori, jamiyatning ma'naviy kuch-qudrati manbai sifatida talqin etiladi. Saida Zunnunovanning she'rlarida ayolning oiladagi o'rni, uning farzand tarbiyasidagi mas'uliyati

va sabr-toqati chuqur badiiy ifodasini topgan. Shoira “Ayol kishi oila baxtining, oila tinchligining ramzi” deya ayolni hayotning eng muhim tayanchi sifatida ko‘rsatadi.

Halima Xudoyberdiyeva ijodida esa ayollarning faqat oilaviy emas, balki ijtimoiy hayotdagi mavqei ham alohida e’tibor markazida turadi. Uning she’rlarida “Ona” timsoli nafaqat mehr va muhabbat manbai, balki millatning ma’naviy qudrati sifatida gavdalanadi. Shoira:

“Men ayolman — mehrimda tog‘lar erir,
Men ayolman — sabrimda dengiz to‘lqin.”
deya ayollarning kuch-qudratini ramziy talqin qiladi.

Zulfiya lirikasida inson qalbining nozik kechinmalari, erkinlik va muhabbat tuyg‘ulari o‘ziga xos poetik ohangda ifodalanadi. Uning she’rlarida ayolning o‘ziga xos dunyoqarashi, shaxsiy baxti va ijtimoiy mas’uliyati uyg‘unlashib ketadi. Shoironing mashhur misralarida:

“Men seni sevaman, Vatanim mening,
Mehrimni senga baxsh etganim chin.”

degan satrlar ayol qalbining nafaqat shaxsiy, balki milliy muhabbatga ham to‘la ekanini ko‘rsatadi.

Xurshida Vohidovanning nasriy asarlarida esa ayollarning huquqlari, shaxsiy erkinlikka intilishi, jamiyatdagi tengsizlik muammolari keng yoritiladi. Uning qahramonlari hayot sinovlari oldida bardoshli, mustaqil qarashlarga ega, o‘z o‘rnini topishga intiluvchi zamonaviy ayol obrazlari sifatida gavdalanadi. Adiba: “Ayol o‘zini topganda, jamiyat ham o‘zini topadi”, deya o‘z ijodiy qarashlarini ifodalagan.

Zamonaviy yosh avlod yozuvchilarining asarlarida esa yangi muammolar ilgari surilmoqda. Oydin Hojiyeva va Gulnoza Jo‘raeva kabi ijodkorlar asarlarida globallashuv, axborot texnologiyalarining inson hayotiga ta’siri, yoshlarning ma’naviy qiyofasi kabi masalalar yoritiladi. Bu adibalar zamonaviy ayol obrazini yangicha talqin qilib, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘unlashtirishga intilmoqdalar. Masalan, Oydin Hojiyeva o‘zining bir she’rida:

“Telefon chirog‘ida o‘tirgan qizaloq,
Kitobning sahifasiga qachon qaytadi?”
deya zamon muammosini poetik shaklda ifoda etadi.

Shunday qilib, ayol yozuvchilar ijodida oiladan tortib, jamiyatdagi tenglik, erkinlik, ma’naviyat va globallashuv muammolarigacha bo‘lgan keng masalalar badiiy talqin topgan. Ularning asarlari milliy adabiyotimizga yangi rang-baranglik, ruhiy boylik va falsafiy teranlik olib kirmoqda.

XULOSA

O‘zbekiston ayol yozuvchilari ijodi milliy adabiyotimizning ajralmas qismi sifatida shakllangan. Ularning asarlarida jamiyatning ijtimoiy va ma’naviy muammolari, ayolning oiladagi va jamiyatdagi o‘rni, shaxsiy erkinlik va tenglik masalalari chuqur badiiy tahlil qilinadi. Ayol yozuvchilar ijodida nafaqat zamonaviy muammolar, balki milliy qadriyatlar, an’ana va urf-odatlarining adabiyotga badiiy uyg‘unligi ham o‘z ifodasini topadi. Masalan,

Zulfiya va Saida Zunnunova ijodida inson qalbining nozik kechinmalari, sevgi, sabr-toqat, mehr-muhabbat kabi masalalar milliy ruh bilan uyg'unlashgan holda tasvirlanadi. Bu esa o'zbek adabiyotiga ayol nigohi orqali yangi poetik va falsafiy qirralar olib kiradi.

Shuningdek, Xurshida Vohidova, Oydin Hojiyeva va boshqa zamonaviy yosh ayol yozuvchilarining asarlarida globallashuv, axborot texnologiyalari, ma'naviy qadriyatlar va yosh avlod muammolari kabi mavzular yoritilib, yangi davr adabiyoti shakllantirilmoqda. Bu asarlar orqali ayol o'zini nafaqat shaxs sifatida, balki jamiyatning faol a'zosi sifatida anglaydi. Shu bilan birga, adabiyot orqali jamiyatdagi gender tengligi, ayollarning ijtimoiy va shaxsiy huquqlari masalalari ham muhokama qilinadi, bu esa ijtimoiy ongni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ayol yozuvchilar ijodi shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar va zamonaviylik bir-birini inkor qilmaydi, balki uyg'unlashib, o'zbek adabiyotining rivojlanishiga zamin yaratadi. Ularning asarlari yosh avlodni ruhiy va ma'naviy jihatdan boyitadi, jamiyatdagi muammolarga tanqidiy yondashuvni shakllantiradi, ayol obrazini yangi ijtimoiy va badiiy qirralardan namoyon qiladi. Shu tariqa, ayol yozuvchilar nafaqat adabiy merosimizni boyitadi, balki zamonaviy jamiyatni chuqurroq anglashimizga yordam beruvchi muhim ilmiy va ma'naviy manba bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa o'laroq aytish mumkinki, O'zbekiston ayol yozuvchilari ijodi milliy adabiyotimizning taraqqiyotida, ijtimoiy ongni rivojlantirishda va yosh avlodni ma'naviy jihatdan tarbiyalashda muhim rol o'ynamoqda. Ularning asarlari orqali adabiyotimizda zamonaviylik, milliy qadriyatlar va ayol nigohi uyg'unlashgan holda yangi falsafiy, badiiy va ijtimoiy qarashlar shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zulfiya. Tanlangan asarlar. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1985.
2. Zunnunova S. She'rlar. Toshkent: Yozuvchi nashriyoti, 1975.
3. Xudoyberdiyeva H. Tanlangan asarlar. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2002.
4. Vohidova X. She'rlar. Toshkent: Adabiyot, 1998.
5. Jo'raeva G. Zamonaviy o'zbek ayol adabiyoti tahlili. Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
6. Hojiyeva O. She'riy izlanishlar. Toshkent: Adabiyot, 2021.
7. Qambarova D. Zamonaviy ayol obrazlari. Toshkent: Yangi asr

